

Opdracht 12

Vertaal onderstaande tekst.

Tekst 16.1

In de biografie van Hannibal begint Nepos met een vertelling van de eed die Hannibal als achtjarig jongetje aan zijn vader aflegde. Nepos begint aan het eind van het leven van Hannibal. De oorlogen met de Romeinen zijn voorbij en verloren. Hannibal is gevlucht en heeft zijn heil gezocht bij Antiochus koning van het Seleucidenrijk (Syrië). Deze was in conflict geraakt met de Romeinen, omdat hij zijn macht probeerde uit te breiden, ook op Europese bodem. Het lag voor de hand dat Hannibal zich tot hem zou wenden om asiel te vragen (196). De Romeinen kregen hier lucht van en zonden gezanten om diens uitlevering te vragen.

Hannibal

[2]... his temporibus omnium potentissimus rex Antiochus fuit. Hunc Hannibal tanta cupiditate belli incendit, ut usque a rubro mari arma temptaret inferre Italiae. 2 Ad quem legati Romani venerunt. Qui cum de eius voluntate explorarent darentque operam, ut consiliis clandestinis 5. Hannibalem in suspicionem regi adducerent, id non frustra fecerunt. Cum id Hannibal comperisset seque ab interioribus consiliis segregari vidisset, tempore dato adiit ad regem. 3 Cum multa de fide sua et odio in Romanos commemorasset, hoc adiunxit: 'Pater meus' inquit 'Hamilcar puerulo me, utpote non amplius VIII annos nato, in Hispaniam imperator proficiscens 10. Carthagine, Iovi optimo maximo hostias immolavit. 4 Quae divina res dum conficiebatur, quaesivit a me, vellemne secum in castra proficisci. Id cum libenter accepissem atque ab eo petere coepissem, ne dubitaret me ducere, tum ille 'Faciam', inquit 'si mihi fidem, quam postulo, dederis.' Simul me ad aram adduxit, apud quam sacrificare instituerat, et ceteris remotis 15. me aram tenentem iurare iussit me numquam in amicitia cum Romanis fore. 5 Id ego ius iurandum patri datum usque ad hanc aetatem ita conservavi, ut nemini dubium esse debeat, quin reliquo tempore eadem mente sim futurus. 6 Quare, si quid amice de Romanis cogitabis, non imprudenter facies, si me celaris; cum quidem bellum odio Romanorum 20. parabis, tibi ipsi nocebis, si non me in eo principem posueris.' Hac igitur, qua diximus, aetate cum patre in Hispaniam profectus est.

Woorden tekst 16.1

accipere, -cepi, -ceptus	aanvaarden	cogitare	denken
adiungere 3 ^e , -iunxi, -iunctus		commemorare	vermelden
toevoegen		comperire, -peri, -pertus	vernemen
aetas, -tatis	leeftijd	consilium	plan, intrige
alius atque	anders dan	conficere 5, -feci, -fectus	tot stand brengen
amicitia	vriendschap	corrumpere 3, -rupi, ruptus	verpesten,
amicus	vriendelijk		omkopen
amplius <i>bij getallen</i>	meer dan	cupiditas, -tatis	begeerte
annos natus	.. jaren oud	dare, dedi, datus	geven, bepalen
ara	altaar	divinus	goddelijk
atque	en	dubitare + <i>inf.</i>	aarzelen
celare	verbergen, geheim houden voor	dubium est quin + <i>coni</i>	het is twijfelachtig of
celaris = celaveris		explorare <i>de + abl.</i>	onderzoek doen naar
ceterus	overig	fides 5	trouw, erewoord
clandestinus	heimelijk	fore = futurus esse	
coepi	ik ben begonnen	frustra	tevergeefs

hostia	offerdier	proficiscens	vertrekkend
igitur	dus	proficisci <i>inf. praes.</i>	vertrekken
immolare	offeren	puerulus	jongetje
imprudens	onverstandig	quaerere, quaesivi, quaesitus (a)	vragen (aan)
inquit	..., zei hij,	quare	waarom?,
incendere, -cendi, census in brand steken	brengen naar		en daarom (rel. aansl.)
inferre + dat.	brengen naar	quid = aliquid <i>na si, nisi, num en ne.</i>	
instituere 3-stitui, -stitutus	van plan zijn	quidem	echter
interior	intiemer	reliquus	overig
iubere 2, iussi, iussus	bevelen	removere 2, -movi, -motus	verwijderen
iurare	een eed afleggen	ruber, -bra, -brum	rood
ius iurandum	eed	sacrificare	offeren
legatus	gezant	secum = cum se	
libens	graag	segregare	scheiden
mare n maris (abl. sg. maria, gen.pl. marium, nom en acc.pl. maria)	zee	servare	bewaren
mens, mentis	geest instelling	simul	tegelijk
-ne	afh. vraag + coni.: of ..	sentire	menen
nemo, neminis	niemand	suspicio, -ionis	verdenking
nocere 2 + dat.	schaden	tamquam + coni.	alsof
numquam	nooit	tantus	zo groot
odium	haat	tempus, -oris	tijd
operam dare	moeite doen	tenere 2	vasthouden
ponere 3, posui, positus	plaatsen	usque	helemaal
postulare	eisen	utpote	namelijk, immers
potens	machtig	voluntas, -tatis	wil, gezindheid
princeps, -cipis	eerste, leider		
profectus	vertrokken		

Opdracht 13 Leer nu de oude vertaling van tekst 16.1 en de daarbij horende woorden.

Opdracht 14 Beantwoorde ondertaande vragen bij tekst 16.1

1. De ablativus kan op verschillende manieren (zonder voorzetsel) gebruikt worden:
 - a. als ablativus van middel: met, door middel van: instrumenti
 - b. als ablativus van oorzaak: door, door toedoen van: causae
 - c. als ablativus van scheiding: van, vanaf: separativus
 - d. als ablativus van kenmerk: deze bestaat uit een bijv.vnw. en zelfst. naamwoord in de ablativus en geeft een kenmerk van iemand of iets aan: van, met: qualitat

e. als ablativus van tijd: in, op, vanaf, binnen: temporis

Zoek nu in tekst 16.1 voorbeelden van bovenstaande ablatieven.

2. 'Hannibalem in suspicionem regi adducerent' r.5 Waarom zouden de gezanten dat doen?
3. Waaruit blijkt in het vervolg dat de gezanten geen vergeefse moeite doen bij de koning?
4. Met welke twee argumenten probeert Hannibal toch nog Antiochus aan zich te binden in par.3?
5. In par.3 blijkt dat Hannibals woorden vanuit Romeins oogpunt en niet Carthaags oogpunt gekozen zijn. Uit welke woorden blijkt dat?
6. Waarmee maakt Hannibal zijn opmerking 'libenter accepissem' r.12 duidelijk?
7. 'non imprudenter facies' r.18/9 Waarom niet?
8. 'tibi ipsi nocebis, si non me in eo principem posueris' r.20 Waarom?
9. Benoem en verklaar: explorarent 4, comperisset 6, segregari 6, lovi 10, dederis 13, remotis 14, tenentem 15, nemini 17.
10. De genitivus kan op verschillende manieren gebruikt worden (zie les 2 p.55). op welke manieren zijn de volgende genitieven gebruikt? r1. omnium, r.2 belli, r.4 eius, r.19 Romanorum.